NEUVOSTON PÄÄTÖS (YUTP) 2023/162,

annettu 23 päivänä tammikuuta 2023,

Armeniassa toteutettavasta Euroopan unionin operaatiosta (EUMA)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 42 artiklan 4 kohdan ja 43 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ehdotuksen,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Armenian tasavalta ja Azerbaidžanin tasavalta vahvistivat Prahassa 6 päivänä lokakuuta 2022 pidetyssä Euroopan poliittisen yhteisön kokouksessa sitoutumisensa Yhdistyneiden kansakuntien (YK) peruskirjaan ja Alma-Atassa 21 päivänä joulukuuta 1991 hyväksyttyyn julistukseen, jossa molemmat valtiot tunnustavat toistensa alueellisen koskemattomuuden ja suvereniteetin.

(2) Unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan, jäljempänä 'korkea edustaja', vastaanottamalla kirjeellä Armenian tasavallan ulkoministeri pyysi unionia toteuttamaan Armeniassa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) alan siviilioperaation.

(3) Neuvosto hyväksyi 19 päivänä tammikuuta 2023 kriisinhallinnan toiminta-ajatuksen mahdollista Armeniassa toteutettavaa YTPP-siviilioperaatiota varten. Kyseinen operaatio olisi näin ollen perustettava.

(4) Poliittisten ja turvallisuusasioiden komitean (PTK) olisi neuvoston ja korkean edustajan alaisuudessa vastattava Armeniassa toteutettavan YTPP-operaation poliittisesta valvonnasta, annettava sille strategista ohjausta ja tehtävä asiaankuuluvat päätökset Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 38 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti.

(5) On tarpeen neuvotella ja tehdä unionijohtoisten yksikköjen ja henkilöstön asemaa sekä kolmansien valtioiden operaatioon osallistumista koskevia kansainvälisiä sopimuksia.

(6) Operaatio toteutetaan tilanteessa, joka voi huonontua ja joka saattaa haitata perussopimuksen 21 artiklassa määrättyjen unionin ulkoisen toiminnan tavoitteiden saavuttamista,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Operaatio

1. Unioni perustaa yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan alalla Armeniassa toteutettavan Euroopan unionin siviilioperaation (EUMA).

2. EUMA on osa unionin panosta puolueettomana ja uskottavana toimijana sellaisen turvallisen ja vakaan ympäristön luomiseen Armenian konfliktialueille, jossa inhimillinen turvallisuuden parantaminen sekä Armenian ja Azerbaidžanin suhteiden normalisointi paikan päällä mahdollistavat etenemisen kohti mahdollista rauhansopimusta.

2 artikla

Toimeksianto

1. EUMAn strategisena tavoitteena on auttaa vähentämään vaaratilanteiden määrää Armenian konflikti- ja raja-alueilla, vähentää tällaisilla alueilla asuvaan väestöön kohdistuvia riskejä ja edistää sitä kautta Armenian ja Azerbaidžanin välisten suhteiden normalisointia paikan päällä.

2. Tätä varten operaatio auttaa lisäämään luottamusta Armenian ja Azerbaidžanin välillä siten, että sen uskottavuus puolueettomana toimijana säilyy, seuraavin tavoin:

a) tarkkailu suorittamalla tavanomaista partiointia sekä raportointi tilanteesta paikan päällä ja mahdollisista konflikteihin liittyvistä vaaratilanteista, jotta voidaan varmistaa täsmällinen tietoisuus turvallisuustilanteesta;

b) inhimillisen turvallisuuden edistäminen konfliktialueilla muun muassa keräämällä tietoja *ad hoc* -partioinnin avulla ja raportoimalla tilanteista, joissa ihmishenget ja perusihmisoikeudet ovat vaarassa konfliktin välittömien tai välillisten seurausten vuoksi;

c) a ja b alakohdassa tarkoitettuihin toimiin perustuen ja olemalla läsnä pysyvästi ja näkyvästi, luottamuksen rakentaminen Armenian ja Azerbaidžanin väestöjen välillä ja mahdollisuuksien mukaan kyseisten maiden viranomaisten välillä rauhan ja vakauden tukemiseksi alueella.

3. Kansainvälinen humanitaarinen oikeus, ihmisoikeudet ja sukupuolten tasa-arvon periaate, siviilien suojelu sekä naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (2000), nuorisoa, rauhaa ja turvallisuutta koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2250 (2015) ja lapsia aseellisissa selkkauksissa koskevan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1612 (2005) mukaiset toimintaohjelmat sisällytetään täysimääräisesti ja valtavirtaistetaan ennakoivasti operaation strategiseen ja operatiiviseen suunnitteluun, toimintaan ja raportointiin.

3 artikla

Johtamisjärjestely ja rakenne

1. Operaatiolla on kriisinhallintaoperaationa yhtenäinen johtamisjärjestely.

2. Operaation esikunta sijaitsee Armeniassa.

3. Operaation rakenne on sen suunnitteluasiakirjojen mukainen.

4 artikla

Siviilioperaation komentaja

1. Siviilikriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavaran hallintojohtaja toimii operaation siviilioperaation komentajana. Siviilikriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavara on siviilioperaation komentajan käytettävissä operaation suunnittelua ja toteutusta varten.

2. Siviilioperaation komentaja vastaa PTK:n poliittisen valvonnan ja strategisen johdon alaisena ja korkean edustajan yleisen toimivallan alaisuudessa operaation strategisen tason johtamisesta ja valvonnasta.

3. Siviilioperaation komentaja huolehtii siitä, että neuvoston ja PTK:n päätökset pannaan operaatioita toteutettaessa asianmukaisesti ja tehokkaasti täytäntöön, myös antamalla tarvittaessa operaation johtajalle strategisen tason ohjeita sekä antamalla hänelle neuvoja ja teknistä tukea.

4. Siviilioperaation komentaja raportoi neuvostolle korkean edustajan välityksellä.

5. Kaikki lähetettyyn henkilöstöön kuuluvat pysyvät täysin asianomaisen lähettäjävaltion kansallisten viranomaisten alaisina kansallisten määräysten mukaisesti tai asianomaisen unionin toimielimen alaisina tai Euroopan ulkosuhdehallinnon, jäljempänä 'ulkosuhdehallinto', alaisina. Kyseiset viranomaiset siirtävät henkilöstöään koskevan operatiivisen johtosuhteen siviilioperaation komentajalle.

6. Siviilioperaation komentajalla on kokonaisvastuu siitä, että unionilla oleva huolellisuusvelvoite täytetään asianmukaisesti.

7. Siviilioperaation komentaja, EU:n Armenian ja Azerbaidžanin -edustustojen päälliköt ja Etelä-Kaukasiaan ja Georgian kriisiä varten nimitetty Euroopan unionin erityisedustaja, jäljempänä 'erityisedustaja', kuulevat tarvittaessa toisiaan.

5 artikla

Operaation johtaja

1. Operaation johtaja vastaa operaatiosta sekä sen johtamisesta ja valvonnasta operaatioalueella. Operaation johtaja on suoraan vastuussa siviilioperaation komentajalle ja noudattaa toimissaan tämän ohjeita.

2. Operaation johtaja edustaa operaatiota sen vastuualueella.

3. Operaation johtaja vastaa operaation hallinnosta ja logistiikasta, myös operaation käyttöön annetuista varoista, resursseista ja tiedoista. Operaation johtaja voi siirtää hallintotehtäviä henkilöstö- ja rahoitusasioissa operaation henkilöstön jäsenille, jotka toimivat tuolloin hänen alaisuudessaan.

4. Operaation johtaja vastaa operaation henkilöstön kurinpidollisesta valvonnasta. Lähetetyn henkilöstön osalta kurinpitotoimista vastaavat lähettäjävaltion kansalliset viranomaiset kansallisten määräysten mukaisesti, asianomainen unionin toimielin tai ulkosuhdehallinto.

5. Operaation johtaja varmistaa operaation asianmukaisen näkyvyyden.

6 artikla

Henkilöstö

1. Operaation henkilöstö koostuu pääasiassa jäsenvaltioiden, unionin toimielinten tai ulkosuhdehallinnon lähettämästä henkilöstöstä. Kukin jäsenvaltio, kukin unionin toimielin ja ulkosuhdehallinto vastaa lähettämäänsä henkilöstöön liittyvistä kuluista, mukaan lukien matkakulut asemapaikkaan ja takaisin, palkat, terveydenhuolto sekä kulukorvaukset, lukuun ottamatta sovellettavia päivärahoja.

2. Jäsenvaltio, unionin toimielin tai ulkosuhdehallinto vastaa henkilöstön lähettämiseen liittyvien, lähettämiensä henkilöstön jäsenien esittämien tai heitä koskevien vaatimusten ratkaisemisesta sekä sellaisten menettelyjen vireillepanosta, joihin mahdollisesti ryhdytään tällaisia henkilöitä vastaan.

3. Operaatio voi myös ottaa palvelukseen sopimussuhteista kansainvälistä ja paikallista henkilöstöä, jos jäsenvaltioiden lähettämää henkilöstöä ei ole huolehtimaan tarvittavista tehtävistä. Jos pätevää henkilöstöä ei ole saatavissa jäsenvaltioista, osallistuvien kolmansien valtioiden kansalaisia voidaan poikkeuksellisesti ja asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa ottaa tarvittaessa palvelukseen sopimussuhteisesti.

4. Kansainvälisen ja paikallisen henkilöstön työehdot sekä oikeudet ja velvollisuudet määritetään operaation ja asianomaisten henkilöstön jäsenten välisissä sopimuksissa.

7 artikla

Operaation ja sen henkilöstön asema

Operaation ja sen henkilöstön asemasta, mukaan lukien tarvittaessa operaation toteuttamisen ja joustavan kulun edellyttämät erioikeudet, vapaudet ja muut takeet, tehdään sopimus SEU 37 artiklan nojalla ja Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 218 artiklassa määrättyä menettelyä noudattaen.

8 artikla

Poliittinen valvonta ja strateginen johto

1. PTK vastaa neuvoston ja korkean edustajan alaisuudessa operaation poliittisesta valvonnasta ja strategisesta johdosta. Neuvosto valtuuttaa PTK:n tekemään tätä varten asiaankuuluvat päätökset SEU 38 artiklan kolmannen kohdan mukaisesti. Tähän valtuutukseen sisältyy toimivalta nimittää operaation johtaja korkean edustajan ehdotuksesta sekä muuttaa operaatiosuunnitelmaa. Operaation tavoitteita ja lopettamista koskeva päätöksentekovalta kuuluu edelleen neuvostolle. PTK:n päätökset operaation johtajan nimittämisestä julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

2. PTK raportoi neuvostolle säännöllisin väliajoin.

3. PTK saa siviilioperaation komentajalta ja operaation johtajalta raportteja näiden vastuualueisiin kuuluvista kysymyksistä säännöllisin väliajoin ja aina tarvittaessa.

9 artikla

Kolmansien valtioiden osallistuminen

1. Unionin päätöksenteon riippumattomuutta ja sen yhteistä toimielinjärjestelmää rajoittamatta kolmansia valtioita voidaan kutsua osallistumaan operaatioon edellyttäen, että ne vastaavat lähettämästään henkilöstöstä aiheutuvista kuluista, mukaan lukien palkat, kaikki riskit kattava vakuutus, päivärahat sekä matkakulut Armeniaan ja takaisin, ja että ne osallistuvat asianmukaisesti operaation toimintakuluihin.

2. Kolmansilla valtioilla, jotka osallistuvat operaatioon, on operaation päivittäisessä hallinnoinnissa samat oikeudet ja velvollisuudet kuin jäsenvaltioilla.

3. Neuvosto valtuuttaa PTK:n tekemään asiaankuuluvat päätökset osallistumisehdotusten hyväksymisestä ja perustamaan osallistujien komitean.

4. Kolmansien valtioiden osallistumista koskevista yksityiskohtaisista järjestelyistä tehdään sopimukset SEU 37 artiklan mukaisesti, ja niiden lisäksi tehdään tarvittaessa teknisiä järjestelyjä. Jos unioni ja kolmas valtio tekevät tai ovat tehneet sopimuksen kyseisen kolmannen valtion osallistumista unionin kriisinhallintaoperaatioihin koskevista ehdoista, kyseisen sopimuksen määräyksiä sovelletaan operaation yhteydessä.

10 artikla

Turvallisuus

1. Siviilioperaation komentaja ohjaa 4 artiklan mukaisesti operaation johtajaa turvatoimien suunnittelussa ja vastaa siitä, että operaatio toteuttaa ne asianmukaisesti ja tehokkaasti.

2. Operaation johtaja vastaa operaation turvallisuudesta ja sen varmistamisesta, että operaatioon sovellettavia turvallisuutta koskevia vähimmäisvaatimuksia noudatetaan SEU V osaston nojalla operatiivisiin tehtäviin unionin ulkopuolelle lähetetyn henkilöstön turvallisuutta koskevan unionin politiikan ja siihen liittyvien asiakirjojen mukaisesti.

3. Operaation johtajaa avustaa operaation turvallisuuspäällikkö, joka raportoi operaation johtajalle ja joka on myös läheisessä toiminnallisessa suhteessa ulkosuhdehallintoon.

4. Operaation henkilöstön jäsenet osallistuvat operaatiosuunnitelman mukaisesti pakolliseen turvallisuuskoulutukseen ennen tehtäviensä aloittamista. Turvallisuuspäällikkö järjestää heille myös säännöllistä kertauskoulutusta operaatioalueella.

5. Operaation johtaja huolehtii EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamisesta neuvoston päätöksen 2013/488/EU ([1]) mukaisesti.

11 artikla

Valvontavoimavara

Valvontavoimavara aktivoidaan operaatiota varten.

12 artikla

Oikeudelliset järjestelyt

Operaatiolla on valtuudet hankkia palveluja ja tarvikkeita, tehdä sopimuksia ja hallinnollisia järjestelyjä, ottaa palvelukseen henkilöstöä, pitää pankkitilejä, hankkia ja luovuttaa omaisuutta ja maksaa velkojaan sekä esiintyä kantajana ja vastaajana oikeudenkäynneissä tämän päätöksen täytäntöönpanon sitä edellyttäessä.

13 artikla

Rahoitusjärjestelyt

1. Operaatioon liittyviin menoihin tarkoitettu rahoitusohje neljän ensimmäisen kuukauden ajaksi tämän päätöksen voimaantulosta on 8 103 590,82 euroa. Neuvosto päättää rahoitusohjeesta seuraaville jaksoille.

2. Kaikkia menoja hallinnoidaan unionin yleiseen talousarvioon sovellettavien sääntöjen ja menettelyjen mukaisesti. Luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voivat osallistua operaation hankintamenettelyihin rajoituksetta. Lisäksi operaation ostamiin tuotteisiin ei sovelleta alkuperäsääntöjä. Operaatio voi komission hyväksynnän saatuaan sopia jäsenvaltioiden, isäntävaltion, osallistuvien kolmansien valtioiden ja muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa teknisistä järjestelyistä, jotka koskevat operaatiolle toimitettavia laitteita sekä tarjottavia palveluja ja toimitiloja.

3. Operaatio vastaa talousarvionsa toteuttamisesta. Tätä varten operaatio allekirjoittaa sopimuksen komission kanssa. Rahoitusjärjestelyissä noudatetaan 3, 4 ja 5 artiklassa säädettyä johtamisjärjestelyä ja operaation operatiivisia vaatimuksia.

4. Operaatio raportoi täysimääräisesti komissiolle ja toimii tämän valvonnassa niiden tekemän sopimuksen puitteissa toteuttamiensa rahoitustoimien osalta.

5. Operaatioon liittyvät menot ovat rahoituskelpoisia tämän päätöksen hyväksymispäivästä alkaen.

14 artikla

Luottamusta lisäävä väline

1. Operaatiolla on luottamusta lisäävä väline 2 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaista tehtäväänsä tukevien hankkeiden tunnistamista ja toteuttamista varten.

2. Tämän hankeyksikön on tarvittaessa avustettava ja ohjeistettava jäsenvaltioiden ja kolmansien valtioiden omalla vastuullaan toteuttamia hankkeita operaatioon liittyvillä aloilla ja sen tavoitteiden tukemiseksi.

([1]) Neuvoston päätös 2013/488/EU, annettu 23 päivänä syyskuuta 2013, EU:n turvallisuusluokiteltujen tietojen suojaamista koskevista turvallisuussäännöistä (EUVL L 274, 15.10.2013, s. 1).

3. Operaatiolla on lupa pyytää saada käyttää jäsenvaltioiden tai kolmansien valtioiden rahoitusosuuksia pannakseen täytäntöön tunnistettuja hankkeita, jotka täydentävät johdonmukaisesti operaation muita toimia, jos hanke:

a) sisältyy tätä päätöstä koskevaan rahoitusselvitykseen; tai

b) on toimeksiannon aikana operaation johtajan pyynnöstä sisällytetty rahoitusselvitykseen sitä muuttamalla.

4. Operaatio tekee kyseisten valtioiden kanssa sopimuksen, johon sisällytetään etenkin erityismenettelyt kolmansien osapuolien sellaisten valitusten käsittelemiseksi, jotka koskevat operaation toimista tai laiminlyönneistä aiheutuneita vahinkoja kyseisten valtioiden käyttöön antamien varojen käytössä. Osallistuvat valtiot eivät voi missään tapauksessa katsoa unionin tai korkean edustajan olevan vastuussa operaation toimista tai laiminlyönneistä kyseisten valtioiden käyttöön antamien varojen käytössä.

5. PTK:n on annettava suostumuksensa hankeyksikölle annettavan kolmansien valtioiden rahoitusosuuden hyväksymiselle.

15 artikla

Unionin toimien johdonmukaisuus ja koordinointi

1. Korkea edustaja varmistaa, että tämän päätöksen täytäntöönpano on johdonmukaista unionin koko ulkoisen toiminnan kanssa, muun lukien unionin avustusohjelmat.

2. Armeniassa toteutettavien unionin toimien johdonmukaisuuden varmistamiseksi operaation johtaja koordinoi toimintansa tiiviisti unionin Armenian-edustuston ja erityisedustajan kanssa, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta johtamisjärjestelyyn; operaation johtaja saa erityisesti unionin Armenian-edustuston päälliköltä poliittista ohjausta siltä osin kuin kyse on suhteista Armenian viranomaisiin ja erityisedustajalta siltä osin kuin kyse on Armenian ja Azerbaidžanin välisistä suhteista.

3. Lisäksi operaation johtaja tiedottaa Azerbaidžanissa sijaitsevan edustuston johtajalle operaation toiminnasta ja kuulee häntä Azerbaidžanin kannalta merkityksellisistä asioista, sanotun kuitenkaan vaikuttamatta komentoketjuun.

4. Operaation johtaja koordinoi toimintansa tarvittaessa muiden kansainvälisten toimijoiden kanssa.

16 artikla

Tietojen luovuttaminen

1. Korkealla edustajalla on valtuudet luovuttaa tarvittaessa ja operaation tarpeiden mukaisesti tähän päätökseen osallistuville kolmansille valtioille operaatiota varten tuotettuja EU:n turvallisuusluokiteltuja tietoja ”CONFIDENTIEL UE/EU CONFIDENTIAL” -tasolle saakka päätöksen 2013/488/EU mukaisesti.

2. Jos kyseessä on tarkasti määritelty ja välitön operatiivinen tarve, korkealla edustajalla on lisäksi valtuudet luovuttaa isäntävaltiolle operaatiota varten tuotettuja EU:n turvallisuusluokiteltuja tietoja ”RESTREINT UE/EU RESTRICTED” -tasolle saakka päätöksen 2013/488/EU mukaisesti. Tätä varten sovitaan korkean edustajan ja isäntävaltion toimivaltaisten viranomaisten välisistä järjestelyistä.

3. Korkealla edustajalla on valtuudet luovuttaa tähän päätökseen osallistuville kolmansille valtioille operaatiota koskeviin neuvoston keskusteluihin liittyviä EU:n turvallisuusluokittelemattomia asiakirjoja, joita koskee neuvoston työjärjestyksen ([2]) 6 artiklan 1 kohdan nojalla salassapitovelvollisuus.

([2]) Neuvoston päätös 2009/937/EU, tehty 1 päivänä joulukuuta 2009, neuvoston työjärjestyksen hyväksymisestä (EUVL L 325, 11.12.2009, s. 35).

4. Korkea edustaja voi siirtää 1–3 kohdassa tarkoitetut valtuudet ja valtuudet sopia 2 kohdassa tarkoitetuista järjestelyistä alaisuudessaan oleville henkilöille, siviilioperaation komentajalle ja operaation johtajalle päätöksen 2013/488/EU liitteessä VI olevan VII jakson mukaisesti.

17 artikla

Operaation käynnistäminen

1. Operaatio käynnistetään neuvoston päätöksellä operaation siviilioperaation komentajan suosittamana päivänä heti kun operaatio on saavuttanut alustavan operatiivisen toimintakykynsä.

2. Operaation etukomennuskunta tekee tarvittavat valmistelut, jotta operaatio voi saavuttaa alustavan operatiivisen toimintakykynsä.

18 artikla

Voimaantulo ja voimassaoloaika

1. Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.

2. Sitä sovelletaan kahden vuoden ajan operaation käynnistämisestä.

3. PTK toteuttaa operaation ja sen toimeksiannon strategisen arvioinnin yhden vuoden kuluttua sen käynnistämisestä. Hyvissä ajoin ennen tämän päätöksen voimassaolon päättymistä on toteutettava operaation strateginen uudelleenarviointi.

Tehty Brysselissä 23 päivänä tammikuuta 2023.

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
J. BORRELL FONTELLES